

*ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ
ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
{ΠΟΚΕΑ} ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ «ΟΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗΣ ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΟ ΜΕΤΕΩΡΟ ΒΗΜΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ. ΑΦΕΤΗΡΙΕΣ,
ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ & ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ (1919-1922)*

ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Α Ρ Χ Η Γ Ο Σ

Μακαριότατε,

Σεβασμιότατε,

Κύριε Υπουργέ Προστασίας του Πολίτη,

Κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι των Αρχηγών των κομμάτων,

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Κύρια Πρόεδρε του Αρείου Πάγου,

Κύριε Πρόεδρε του Ελεγκτικού Συνεδρίου,

Κύριε Εκπρόσωπε του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ,

Κύριοι Πρέσβεις,

Κύριοι Γενικοί Γραμματείς,

Κύριοι Εκπρόσωποι των Αρχηγών των Ενόπλων Δυνάμεων,

Κύριε Εκπρόσωπε του Αρχηγού του Πυροσβεστικού Σώματος,

Πανοσιολογιότατε,

Κυρία Εισαγγελέα,

Επίτιμοι Υπουργοί και Υφυπουργοί,

Επίτιμοι Γενικοί Γραμματείς,

Επίτιμοι Αρχηγοί και Υπαρχηγοί,

Κύριε Πρόεδρε και κύριε Αντιπρόεδρε του Πολιτιστικού Κέντρου Της Ελληνικής Αστυνομίας,

Κυρία Τομεάρχα Προστασίας του Πολίτη της Νέας Δημοκρατίας,

Κυρίες και κύριοι Εκπρόσωποι της Ύπατης Αρμοστείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών,

Κύριες και κύριοι εκπρόσωποι του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης,

Κύρια Επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα,

Κυρία Πρόεδρε και κυρία Διευθύντρια του Κέντρου Μελετών και Ασφάλειας,

Κυρία Διευθύντρια του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου,

Κυρία Πρόεδρε Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρίας Ελλάδος,

Κύριε Εκπρόσωπε του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Πειραιώς,

Κύριε Εκπρόσωπε του Προέδρου του Πανελλήνιου Συλλόγου Συνταξιούχων,

Κύριοι πρόεδροι και εκπρόσωποι των Συνδικαλιστικών Ενώσεων και Ομοσπονδιών των εν ενεργεία και εν αποστρατεία αστυνομικών,

Ανώτατοι Αξιωματικοί,

Κυρίες και κύριοι,

Με ιδιαίτερη χαρά και συγκίνηση βρίσκομαι σήμερα εδώ, σε αυτόν τον ιστορικό χώρο, για την παρουσίαση του αφιερωματικού τόμου «Οι δυνάμεις αστυνόμευσης του ελληνικού κράτους στο μετέωρο βήμα τους προς τη Μικρά Ασία. Αφετηρίες, πρωταγωνιστές & κατακτήσεις (1919-1922)». Το επιστημονικό αυτό έργο, - για το οποίο θα ήθελα θερμά να συγχαρώ τον Καθηγητή Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου κ. Θανάση Χρήστου, καθώς και τον Καθηγητή Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΟΚΕΑ, κ. Γεράσιμου Καραμπελιά - , αποτελεί αναντίρρητα, μια ευκαιρία να τιμήσουμε τη μνήμη των ηρώων που χάθηκαν στην Καταστροφή της Μικράς Ασίας.

Στις 29 Απριλίου 1919 οι τέσσερις νικητές του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου αποφάσισαν στο Συνέδριο Ειρήνης του Παρισιού να αναθέσουν στην Ελλάδα και προσωπικά στον Ελευθέριο Βενιζέλο να αποστείλει στρατιωτική δύναμη στη Σμύρνη, προκειμένου να εποπτεύσει την εφαρμογή των αποφάσεών τους στην ηττημένη και παρηκμασμένη Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Έτσι, στις 7:50' τα ξημερώματα της Παρασκευής 2 Μαΐου 1919 ο ελληνικός πολεμικός στόλος αποβίβασε στην προκουμαία της Σμύρνης την 1η Μεραρχία υπό τον συνταγματάρχη Νικόλαο Ζαφειρίου, δρομολογώντας, με αυτόν τον τρόπο, το τραγικό κεφάλαιο της τετραετούς παραμονής του ελληνικού κράτους στη Μικρά Ασία.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος ως ο πρωταγωνιστής πρωθυπουργός της κρίσιμης δεκαετίας του 1910 και εμπνευστής της μικρασιατικής πολιτικής του 1919 αξιοποίησε ευθύς αμέσως την ευκαιρία και έτσι, έστειλε από τις πρώτες ημέρες του αλησμόνητου εκείνου Μαΐου τις δυνάμεις αστυνόμευσης της Ελληνικής Πολιτείας στην Ιωνία.

Έτσι, ο επιτελικός αντισυνταγματάρχης Χωροφυλακής και διοικητής της Σχολής Χωροφυλακής Αλέξανδρος Χατζηγιωάννου, επικεφαλής του «Τάγματος Αποστολής» 500 ανδρών, παρήλασε το απόγευμα της 2ας Μαΐου 1919 στο κέντρο της Αθήνας και στις 4 Μαΐου αποβιβάσθηκε στο λιμάνι της Σμύρνης, παρελαύνοντας στην προκουμαία της, έως τον αυλόγυρο του Ομηρείου Παρθεναγωγείου, όπου και στρατοπέδευσε.

Κάπως έτσι λοιπόν, ξεκίνησε το πολυκύμαντο ταξίδι των δυνάμεων αστυνόμευσης του ελληνικού κράτους στο μετέωρο βήμα τους προς τη Μικρά Ασία.

Είναι γεγονός πως το Σώμα της Χωροφυλακής διαδραμάτισε πολλούς και κρίσιμους ρόλους στη μικρασιατική ενδοχώρα, δεδομένου ότι συγκρότησε στατικές υπηρεσίες, μεταβατικά και στρατονομικά αποσπάσματα, φρουρές καθώς και άρτια δομημένα τμήματα του στρατού, με αποτέλεσμα το ολοκληρωμένο δομικό της πλέγμα, μαζί με το Ανεξάρτητο Σύνταγμα Χωροφυλακής και το Ανεξάρτητο Τάγμα Χωροφυλακής να θεωρούνται αναπόσπαστα τμήματα της Στρατιάς Μικράς Ασίας.

Αναντίρρητα, ο εν λόγω τριμελής διαχωρισμός των δομών και των υπηρεσιών της Χωροφυλακής δεν επενέργησε με τον τρόπο αυτόν σε όλα τα ελεγχόμενα από την ελληνική διοίκηση μικρασιατικά εδάφη, και ούτε προδήλως για όλη τη χρονική διάρκεια της μικρασιατικής εκστρατείας.

Ο αντισυνταγματάρχης Αλέξανδρος Χατζηγιάννου συγκρότησε από την πρώτη στιγμή της άφιξής του στην πρωτεύουσα της Ιωνίας την «Ανωτέρα Διοίκησι Χωροφυλακής Ιωνίας», η οποία εν συνεχεία μετονομάστηκε σε «Ανωτέρα Διοίκησι Χωροφυλακής Σμύρνης», προσάρτημα της οποίας αποτέλεσε και η Αστυνομική Διεύθυνση Σμύρνης. Οι αστυνομικές αυτές μονάδες, λειτουργώντας αδιάκοπα με παραγωγικό πρόσημο, διαχειρίστηκαν με απολύτως υπεύθυνο τρόπο τις εν εξελίξει καταστάσεις έως τον Σεπτέμβριο του 1922, με πιστή εφαρμογή στην αρχή της αναλογικότητας και της νομιμότητας, καθόσον μοναδικός στόχος των αστυνομικών επιχειρήσεων ήταν η επιβολή του νόμου και η διατήρηση της δημόσιας τάξης έναντι **α)** μαχητών/πολεμιστών που συμμετείχαν άμεσα σε εχθροπραξίες και **β)** αμάχων υπόπτων για τη διάπραξη εγκληματικών πράξεων.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία πως ο πρώτος καιρός της προσαρμογής των συγκεκριμένων δυνάμεων στο νέο αυτό περιβάλλον, που ελλόχευε ποικίλους κινδύνους και παγίδες, πέρασε με πολλές, ιδιαίτερες δοκιμασίες και αντιπαραθέσεις. Και τα πρώτα επεισόδια, που δοκίμασαν την αποτελεσματικότητα και την αγωνιστικότητα των ελληνικών δυνάμεων αστυνόμευσης, ήταν οι πολυαίμακτες εμπλοκές των Ελλήνων στην Πέργαμο και το Αϊδίνιο στις αρχές και τα μέσα Ιουνίου του 1919 αντίστοιχα.

Επικίνδυνη καμπή στη δύσκολη αυτή εκ των πραγμάτων περίοδο αποτελεί προδήλως, η απομάκρυνση του ικανού Αλέξανδρου Χατζηγιάννου από την πρώτη γραμμή των αποφάσεων της δημόσιας τάξης στη Μικρά Ασία εξαιτίας των δυσχαιριών, που υπήρχαν στη συνεργασία του με τον δύστροπο ύπατο αρμοστή Αριστείδη Στεργιάδη. Αυτό είχε ως συνέπεια ο Χατζηγιάννου στα τέλη Ιουλίου 1919 να ζητήσει την απαλλαγή εκ των καθηκόντων του, ως ανώτερου διοικητή της Ιωνίας. Στην ηλεκτρική αυτή καρέκλα τον διαδέχθηκε ένας εξίσου σημαντικός και σώφρων αξιωματικός, ο Δημήτριος Κατσώνας, ο οποίος για τους ίδιους ακριβώς λόγους παραιτήθηκε αυθημερόν από τη θέση του, απευθύνοντας παράλληλα, δριμύ κατηγορώ προς την Ύπατη Αρμοστεία.

Ταυτόχρονα με τον Κατσώνα είχε αναλάβει ως υπαρχηγός της Χωροφυλακής στη Μικρά Ασία ο Εμμανουήλ Κατσιγιαννάκης ενώ ο Νικηφόρος Νικηφοράκης είχε αναλάβει τη διεύθυνση της αστυνομίας στη Σμύρνη.

Ο Αλέξανδρος Χατζηγιάννου, επιστρέφοντας στην Αθήνα και με την ιδιότητα του διοικητή της Χωροφυλακής και έχοντας ιδίαν αντίληψη από την τρίμηνη ενεργοποίησή του στην πρώτη γραμμή του πυρός της μικρασιατικής ζώνης, έλαβε σημαντικές αποφάσεις, προς θεραπεία των άμεσων τρεχουσών αναγκών της υπηρεσίας στα δυτικά μικρασιατικά παράλια.

Προς επίρρωση των προαναφερθέντων, ως συνέχεια της αστυνομικής εκπαίδευσης που προσέφερε η Κεντρική Σχολή της Χωροφυλακής στην Αθήνα, ιδρύθηκαν εκ σπλάχνων παραρτήματά της στα Χανιά και τη Σμύρνη, με απώτερο στόχο αφενός την ενίσχυση της Χωροφυλακής με έμπυχο δυναμικό αυτοχθόνων Μικρασιατών και αφετέρου την όσμωση της ελλαδικής γραφειοκρατίας με τον μικρασιατικό κοσμοπολιτισμό. Φυσικά, οι Νεότουρκοι εθνικιστές δεν παρέμειναν με σταυρωμένα χέρια και προσπάθησαν σε κάθε ευκαιρία να υπονομεύσουν την αξιολογή αυτή πρωτοβουλία, σαφώς συνεπικουρούμενοι από τους προπαγανδιστικούς μηχανισμούς των Ιταλών συμμάχων και όχι μόνο.

Επόμενη κρίσιμη καμπή στην μακρόσυρτη αυτή πορεία του Ελληνισμού στον μικρασιατικό χώρο ήταν η συνομολόγηση της ***Συνθήκης των Σεβρών στις 28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1920***, που ήλθε και έδωσε σάρκα και οστά στην Ελλάδα «των δύο ηπειρών και των πέντε θαλασσών». Από το χρονικό αυτό όριο και μετά, οι ελληνικές αρχές ανέλαβαν τυπικά και ουσιαστικά όλες τις εξουσίες του συγκεκριμένου χώρου με συνέπεια να καταργηθεί η τουρκική χωροφυλακή και η τουρκική αστυνομία, οι οποίες από τον Μάιο του 1919 έως τον Ιούλιο του 1920 φυλλορρούσαν βαθμιαία, εντασσόμενες στις συμμορίες των Τσετών.

Αναφορικά με το έμπυχο δυναμικό της Χωροφυλακής που πήρε μέρος στις μικρασιατικές δράσεις, είτε στο πλαίσιο των δυνάμεων αστυνόμευσης είτε στο πλαίσιο του στρατού κατοχής θα μπορούσε κανείς να το υπολογίσει στους 5.000 άνδρες και πλέον και να το αντιστοιχίσει ουσιαστικά στα $\frac{2}{3}$ σχεδόν της συνολικής οργανικής δύναμης, που διέθετε το ελληνικό κράτος τα χρόνια εκείνα.

Από το συγκεκριμένο σημείο και εντεύθεν οι πολιτικές εξελίξεις προσέλαβαν τη δική τους ξεχωριστή δυναμική με πρώτο σταθμό τις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920 και την παλινόρθωση των Κωνσταντινικών που αποφάσισαν με μία νέα επίθεση της Στρατιάς Μικράς Ασίας να καταλάβουν το Εσκή Σεχήρ και το Αφιόν Καραχισάρ.

Η στρατιωτική αυτή εξόρμηση στον Σαγγάριο τελείωσε άδοξα τον Σεπτέμβριο του 1921 και από εκεί και πέρα άρχισε η αντίστροφη μέτρηση για την παρουσία τόσο της ελληνικής στρατιάς όσο και ευρύτερα του Ελληνισμού στη Μικρασιατική ενδοχώρα.

Τα άγρια ξημερώματα της 13ης Αυγούστου 1922 ο Μουσταφά Κεμάλ έδωσε από τα βάθη της Ανατολίας το σύνθημα για την τουρκική επίθεση εναντίον της αποδεκατισμένης ελληνικής Στρατιάς Μικράς Ασίας, με συνέπεια την κατάρρευση του μικρασιατικού μετώπου και την απαρχή της πιο μελανής σελίδας στη διαδρομή του Μικρασιατικού Ελληνισμού.

Ανάμεσα στα αναρίθμητα θύματα της πρωτοφανούς αυτής ανθρώπινης τραγωδίας, ξεχωριστή θέση κατέχουν τα στελέχη και οι άνδρες των δυνάμεων αστυνόμευσης του ελληνικού κράτους στα ματωμένα μικρασιατικά χώματα και, αν και λείπουν τα ομόλογα ιστορικά τεκμήρια, οι ήρωες και μάρτυρες της Χωροφυλακής υπολογίζεται ότι υπερβαίνουν τους χίλιους.

Στην άσβεστη μνήμη των σπουδαιών αυτών ανθρώπων, που άφησαν την τελευταία τους πνοή στη Μικρασιατική Περιπέτεια και Καταστροφή, αφιερώνεται ως ελάχιστη αντίχαρη μνήμης και πολιτισμού, 100 χρόνια μετά, το έργο του Καθηγητή Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου Θανάση Χρήστου: **«Οι δυνάμεις αστυνόμευσης του ελληνικού κράτους στο μετέωρο βήμα τους προς τη Μικρά Ασία. Αφετηρίες, πρωταγωνιστές και κατακτήσεις (1919-1922)»**, πολύτιμη έκδοση του Πολιτιστικού Κέντρου της Ελληνικής Αστυνομίας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και του Εργαστηρίου Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Επιτρέψτε μου κλείνοντας να δανειστώ τα λόγια του Τζωρτζ Χόρτον που έχουν παρατεθεί στην εισαγωγή του παρόντος τόμου, από το έργο: **«Η μάστιγα της Ασίας»: «Οποιοσδήποτε κατηγορίες και αν αποδειχτούν βάσιμες εναντίων των Ελλήνων στρατιωτών, μόνο έπαινοι μπορούν να ειπωθούν για τους Έλληνες χωροφύλακες. Όλοι οι πρώην συνάδελφοι μου στη Σμύρνη καθώς και όλοι οι κάτοικοι της περιοχής θα επιβεβαιώσουν τα λεγόμενα μου»!**

Ας είναι η μνήμη τους αιωνία !
Σας ευχαριστώ θερμά !

**Ο ΑΡΧΗΓΟΣ
ΛΑΖΑΡΟΣ ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
Αντιστράτηγος**